

Briuselis, 2021 03 10
COM(2021) 110 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

ES humanitariniai veiksmai: nauji iššūkiai, tie patys principai

1. Įvadas. Nauji ir seni ES humanitarinės pagalbos teikimo iššūkiai

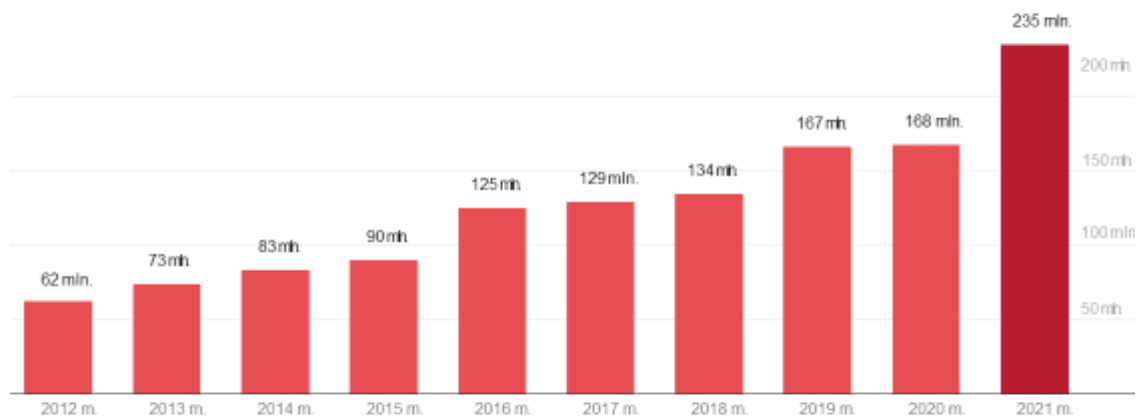
Europos Sąjunga kartu su savo valstybėmis narėmis yra **pagrindinė humanitarinės pagalbos teikėja pasaulyje**, teikianti apie 36 proc. pasaulio humanitarinės pagalbos¹. Pasaulyje, kuriame nuolat daugėja konfliktų ir nelaimių, humanitarinė pagalba yra svarbus ES išorės veiksmų ramstis ir svarbi jos gebėjimo pasaulio mastu įgyvendinti savo vertybes dalis.

Tačiau šiuo metu teikiant humanitarinę pagalbą susiduriama su beprecedenčiais iššūkiais, kuriuos dar labiau paaštrina COVID-19 pandemija. **Humanitariniai poreikiai kaip niekada dideli**, daugiausia dėl atsinaujinančių pilietinių konfliktų, kurių viena iš šalių yra vyriausybės pajėgos², taip pat dėl klimato kaitos poveikio, aplinkos būklės blogėjimo, pasaulio gyventojų skaičiaus didėjimo ir žlungančio valdymo. Tačiau **atotrūkis tarp humanitarinių poreikių ir pasaulyje turimų išteklių didėja**. **Pagrindinės normos ir principai ginčijami** kaip niekada anksčiau, todėl pagalbos teikimas tampa sunkesnis ir pavojingesnis.

Šiame komunikate nurodyta, kaip ES, bendradarbiaudama su įvairiais humanitarinės pagalbos partneriais ir kitais pagalbos teikėjais, gali priimti šiuos iššūkius.

Humanitariniai poreikiai. Kylanti kreivė – smarkų kilimą lemia COVID-19 ir klimato kaitos poveikis

Žmonės, kuriems reikia pagalbos (2012–2021 m.)

Humanitarinės padėties pasaulyje apėnalgos duomenys. Gyventojų skaičius ir regioninių pagalbos teikimo pajėgumų planų lėšų poveikis pakato dėl sutapimo su humanitarinio reorganizavimo planais.
Diagrama – 2021 m. JT humanitarinės padėties pasaulyje apžvalga • Šaltinis – „humanitarian insight“

¹ Bendras ES ir valstybių narių skirtas finansavimas 2020 m. siekė 7,577 mlrd. EUR (<https://fts.unocha.org/>).

² Peace Research Institute Oslo, *Conflict Trends: A Global Overview, 1946–2019*.

ES, kaip humanitarinės pagalbos teikėjos, atsakomybė pasaulio mastu niekada nebuvo tokia didelė, kaip prasidėjus **COVID-19 pandemijai**. Prognozuojama, kad 2021 m. su itin dideliu skurdu dėl pandemijos susidurs 150 mln. žmonių³. COVID-19 dar labiau išryškino anksčiau vyravusį pažeidžiamumą, nelygybę ir lėmė tolesnį humanitarinių poreikių didėjimą. Jungtinių Tautų (JT) skaičiavimais, 2021 m. humanitarinės pagalbos reikės beveik 235 mln. žmonių – kas 33 pasaulio gyventojui. Palyginti su 2020 m. numatytais poreikiais (iki COVID-19), šis skaičius padidėjo 40 proc., o nuo 2014 m. – beveik trigubai. Priverstinai perkeltų asmenų skaičius nuo 2010 m. padvigubėjo ir 2019 m. pabaigoje siekė 79,5 mln.⁴ Dabar vidutinė humanitarinė krizė trunka ilgiau nei devynerius metus, o daugelis iš jų, taip pat ir Europos kaimynystėje, užsitęsia gerokai ilgiau. Todėl pernelyg daug humanitarinių krizių yra „užmirštamų“⁵.

ES ir jos valstybės narės reaguodamos į tokias krizes nuo 2020 m. balandžio mėn. parengė 38,5 mlrd. EUR vertės **Europos komandos**⁶ atsakomųjų priemonių rinkinį, iš kurio 3,49 mlrd. EUR skirta reagavimui į ekstremaliąsias situacijas ir su pandemija susijusiems humanitariniams poreikiams.

Dėl **klimato kaitos** vis blogėja aplinkos būklė, netvaraus gamtos išteklių valdymo pasekmės tampa vis sunkesnės, o kartu didėja humanitariniai poreikiai. Be vis dažnesnių ir didesnių stichinių nelaimių, klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas yra vienos pagrindinių konfliktų, maisto stygiaus ir priverstinio perkėlimo priežasčių. 2018 m. dėl audrų, potvynių, sausrų ir gamtos gaisrų tarptautinės humanitarinės pagalbos prireikė apie 108 mln. žmonių⁷. Iki 2050 m. dėl su klimatu susijusių nelaimių ir dėl socialinio ir ekonominio klimato kaitos poveikio humanitarinės pagalbos kasmet gali reikėti daugiau kaip 200 mln. žmonių⁸.

Didėjantis finansavimo trūkumas ir beveik nesiplečiantis pagalbos teikėjų ratas

2020 m. iš viso pateikta prašymų dėl beveik 32,5 mlrd. EUR JT humanitarinės pagalbos. Tokią kaip niekada didelę sumą lėmė ir COVID-19 poveikis. Be to, trūkstamas finansavimas sudaro daugiau nei pusę visos sumos – 17,5 mlrd. EUR. JT duomenimis, 2021 m. JT humanitarinės pagalbos prašymams patenkinti iš pradžių reikia 29 mlrd. EUR⁹. Nors pastaraisiais metais ES ir kai kurių kitų pagalbos teikėjų indėlis gerokai išaugo – JT humanitarinės pagalbos prašymams patenkinti skirta humanitarinė finansinė pagalba padidėjo nuo 4,1 mlrd. EUR 2012 m. iki 15 mlrd. EUR 2020 m., – **humanitarinės finansinės pagalbos trūkumas pasaulyje sparčiai didėjo. Tikėtina, kad šis trūkumas dar labiau didės**, nes pagalbą teikiančių šalių ekonomika ir toliau susidurs su sunkumais dėl COVID-19 sukeltų ekonominių ir socialinių padarinių. Kai kurie pagrindiniai paramos teikėjai jau

³ World Bank, *Global Economic Prospects*, January 2021.

⁴ UNHCR, *Global Trends, Forced Displacement in 2019*, <https://www.unhcr.org/globaltrends2019>.

⁵ Tai humanitarinės krizės, į kurias pagalbos teikėjai reaguoja menkai, kurioms šalinti apskritai trūksta lėšų ir kurios sulaukia mažai žiniasklaidos dėmesio.

⁶ Europos komandą sudaro ES, jos valstybės narės, jų diplomatinis tinklas, finansų įstaigos, įskaitant nacionalinius plėtros bankus ir įgyvendinimo agentūras, taip pat Europos investicijų bankas (EIB) ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB). Daugiau informacijos – https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/eu-global-response-covid-19_en#header-2844.

⁷ World Meteorological Organization, *State of Climate Services 2020 Report*.

⁸ International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, *The Cost of Doing Nothing*, September 2019.

⁹ United Nations, *Global Humanitarian Overview 2021*.

paskelbė apie savo pagalbos biudžetų arba didelėms krizėms spręsti skiriamų lėšų mažinimą. Nerimą kelia tai, kad humanitarinė finansinė pagalba pasaulyje ir toliau labai priklauso nuo itin riboto pagalbos teikėjų skaičiaus – 2020 m. dešimt svarbiausių pagalbos teikėjų pasaulyje skyrė 83 proc. paskelbto finansavimo¹⁰. Tas pats pasakytina ir apie ES, kur didžioji visos ES humanitarinės finansinės pagalbos dalis skiriama iš labai nedidelio skaičiaus valstybių narių ir ES biudžeto¹¹. Tai nėra tvaru.

Finansavimo trūkumas (2012-2020 m.)

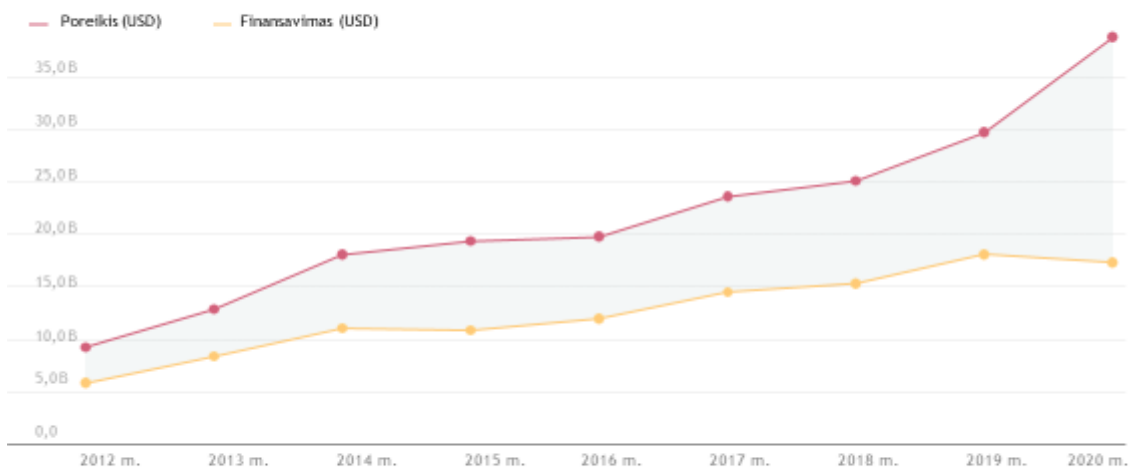

Diagrama - 2021 m. JT humanitarinės padėties pasaulyje apžvalga • Šaltinis: Finansinio atsekamumo tarnyba

Kliūtys, trukdančios gauti humanitarinę pagalbą ir ją teikti

Per daugelį konfliktų vis daugėja tiesioginių ir dažnai apgalvotų maištininkų išpuolių prieš civilius gyventojus, ligonines ir mokyklas, taip pažeidžiant tarptautinę humanitarinę teisę. 2019 m. buvo pranešta apie 277 išpuolius prieš humanitarinę pagalbą teikiančius darbuotojus, 125 darbuotojai žuvo¹². Daugelio krizių atveju pagalbos agentūros taip pat susiduria su administracinėmis kliūtimis ir kitais apribojimais, dėl kurių gali sumažėti jų galimybės pasiekti nukentėjusius žmones. Dėl COVID-19 taikomos izoliavimo priemonės ir su tuo susiję judėjimo suvaržymai dar labiau apsunkino pagalbos teikimą nukentėjusiems gyventojams.

Atsižvelgdama į šias tendencijas ir iššūkius, ES turi suteikti naują impulsą savo humanitarinės pagalbos politikai, kad galėtų veiksmingiau patenkinti didėjančius

¹⁰ UN OCHA, Financial Tracking Service, <https://fts.unocha.org/>

¹¹ <https://fts.unocha.org/>

¹² Humanitarian Outcomes, Aid Workers Security Database, <https://aidworkersecurity.org/incidents/report>

humanitarinius poreikius ir padėti kurti geresnę aplinką, kurioje būtų galima teikti aiškiais principais pagrįstą humanitarinę pagalbą. Be to, ji toliau glaudžiai bendradarbiaus su plėtros ir taikos kūrimo subjektais ir skatins ilgalaikius sprendimus.

2. Tvirtu pagrindu kūrimas. Išbandyti ir patikrinti humanitarinės pagalbos principai

ES humanitarinė pagalba grindžiama tvirtu teisiniu pagrindu ir tam tikrais pagrindiniais principais bei bendrais tikslais. Ji ir toliau bus teikiama griežtai laikantis tarptautinėje teisėje įtvirtintų visuotinių humanitarinių humaniško, neutralumo, nešališkumo ir nepriklausomumo principų. Pagrindinis ES humanitarinės pagalbos politikos tikslas ir toliau bus užtikrinti, kad valstybiniai ir nevalstybiniai subjektai laikytųsi tarptautinės humanitarinės teisės.

Europos konsensusas dėl humanitarinės pagalbos¹³ tebėra ES humanitarinių operacijų pagrindas. Kaip ir Humanitarinės pagalbos reglamente¹⁴, konsensuse apibrėžiamas ypatingas humanitarinės pagalbos pobūdis ir su ja susiję įgaliojimai – ES humanitarinė pagalba teikiama remiantis tik poreikiais ir laikantis gero humanitarinės pagalbos teikimo principų¹⁵. Kaip primenama ES integruotame požiūryje į išorės konfliktus ir krizes¹⁶, ES humanitarine pagalba nesiekiami jokių politinių, strateginių, karinių ar ekonominių tikslų. Tai taip pat labai svarbu siekiant užtikrinti, kad pagalbą nuo krizės nukentėjusiems žmonėms būtų galima teikti dažnai sudėtingoje politinėje ir saugumo aplinkoje.

Nors humanitarinė pagalba yra svarbi bendro ES atsako į krizes dalis, ES saugo savo humanitarinės pagalbos išskirtinumą ir toliau stiprina ryšį su ES parama vystymuisi, konfliktų sprendimu ir taikos kūrimo iniciatyvomis.

Vykdamas ES humanitarinio reagavimo veiklą ir toliau bus laikomasi **nepakenkimo** nukentėjusiems gyventojams ir aplinkai principo¹⁷ ir siekiama **atsižvelgti į konfliktus**, kad taip konfliktas nebūtų netyčia sustiprintas. Ja toliau bus skatinamas ir stiprinamas veiksmingas humanitarinis **civilinis ir karinis koordinavimas**, kad būtų apsaugota humanitarinė erdvė.

Humanitarinė pagalba dažnai yra pagrindinė nuo krizės nukentėjusiems žmonėms teikiamos pagalbos rūšis. Kadangi poreikiai didėja, o pagalbos biudžetų vos užtenka, kyla labai realus pavojus, kad kai kurie žmonės ir bendruomenės bus palikti nuošalyje. **ES ir toliau sieks į poreikius reaguoti darniai** ir 15 proc. pradinio humanitarinės pagalbos biudžeto skirs „užmirštomis krizėms“.

Tolesnis su krize susidūrusių asmenų **apsaugos** integravimas, be kita ko, užtikrinant seksualinio smurto ir smurto dėl lyties, seksualinio išnaudojimo, prievartos ir priekabiavimo

¹³ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1431445468547&uri=CELEX:42008X0130(01))

¹⁴ Tarybos reglamente (EB) Nr. 1257/96 apibrėžiama, kaip ES humanitarinė pagalba yra teikiama; jame nustatyta, kad ES humanitarinė pagalba turėtų būti teikiama nuo nelaimės ar konflikto nukentėjusiems žmonėms, neatsižvelgiant į jų rasę, priklausymą etninei grupei, religiją, lytį, amžių, tautybę ar politines pažiūras, ir ji neturi būti grindžiama jokiais politiniais sumetimais.

¹⁵ <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>

¹⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5413-2018-INIT/lt/pdf>

¹⁷ Europos konsensuse dėl humanitarinės pagalbos raginama į humanitarinės pagalbos sektorių politiką ir intervencinius veiksmus įtraukti aplinkos aspektus.

prevenciją, tokių veiksmų poveikio švelninimą ir reagavimą į juos, ir toliau bus svarbus ES humanitarinės pagalbos aspektas, kaip numatyta ES lyčių lygybės veiksmų plane¹⁸. ES ir toliau remis visuotinį **Ragimą imtis veiksmų siekiant apsaugoti nuo smurto dėl lyties ekstremaliųjų situacijų atveju**¹⁹. Ji taip pat laikysis savo įsipareigojimų greitai reaguoti į bet kokio pobūdžio nusižengimus tarptautinės pagalbos sektoriuje ir didinti atskaitomybę²⁰.

ES humanitarinė pagalba ir toliau bus aiškiai sutelkta į žmones, o **pagalbos gavėjams bus suteikta galimybių prasmingai dalyvauti** priimant jiems svarbius sprendimus. ES taip pat yra įsipareigojusi tenkinti konkrečių grupių, įskaitant moteris, vaikus, vyresnio amžiaus asmenis ir neįgaliuosius, poreikius ir užtikrinti jų teises. Taip prisidedama prie bendros ES lyčių lygybės klausimų darbotvarkės²¹, kuri yra vienas iš svarbiausių Europos Komisijos prioritetų.

Labai svarbu, kad **vaikai krizės sąlygomis galėtų saugiai ir nuosekliai mokytis**, tačiau tai užtikrinama toli gražu ne visur. Švietimo įstaigos ir patys besimokantieji vis dažniau tampa sąmoningai pasirinktu smurtinių išpuolių taikiniu, ypač Sahelio regione. Antra vertus, nors skaitmeniniai ir nuotoliniai sprendimai besimokantiems daug kur padėjo užtikrinti tęstinumą per COVID-19 pandemiją, daugeliui humanitarinės pagalbos gavėjų vis dėlto buvo sunku pasinaudoti šiomis galimybėmis, o pabėgėlių ir šalies viduje perkeltiems vaikams kyla ypatingų iššūkių siekiant išsilavinimo. JT duomenimis²², beveik 24 mln. humanitarinės krizės sąlygomis gyvenančių vaikų ir jaunuolių dėl COVID-19 gali negrįžti į mokyklą. Mergaitėms gresia netgi didesnė rizika, nes mokyklos nelankymas daugeliu atvejų lemia ankstyvą ir priverstinę santuoką²³. Didelį dėmesį ES ir toliau skirs **vaikų apsaugai ir švietimui ekstremaliosiose situacijose**, visų pirma mergaičių galimybėms lankyti mokyklą humanitarinių krizių sąlygomis. Šiam prioritetui ji ir toliau skirs ne mažiau kaip 10 proc. savo metinio humanitarinės pagalbos biudžeto (2015 m. skirta vos 1 proc.) ir visapusiškai dalyvaus įgyvendinant Saugių mokyklų deklaraciją²⁴.

¹⁸ https://ec.europa.eu/international-partnerships/news/gender-action-plan-putting-women-and-girls-rights-heart-global-recovery-gender-equal-world_en

¹⁹ Nuo 2017 m. birželio mėn. iki 2018 m. gruodžio mėn. ES ėmėsi iniciatyvos skelbti Ragimą imtis veiksmų (<https://www.calltoactiongbv.com/>) ir paskelbė veiklos gaires dėl neįgaliųjų įtraukimo į ES finansuojamus humanitarines operacijas (https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/2019-01_disability_inclusion_guidance_note.pdf).

²⁰ ES pritarė Paramos teikėjų prisiimtiems įsipareigojimams kovoti su seksualiniu išnaudojimu, prievarta ir seksualiniu priekabiavimu tarptautinės pagalbos sektoriuje ir 2019 m. Paramos vystymuisi komiteto rekomendacijai dėl seksualinio išnaudojimo, prievartos ir priekabiavimo panaikinimo vykdant vystomąjį bendradarbiavimą ir teikiant humanitarinę pagalbą.

²¹ „Lygybė visiems ir visais jos pavidalais“ – svarbus Europos Komisijos politikos prioritetas. Kad šis tikslas būtų įgyvendintas, nuo 2020 m. kovo mėn. Komisija pateikė keletą konkrečių lygybės iniciatyvų ir strategijų, visų pirma susijusių su lyčių lygybe, negalia ir kova su įvairių formų diskriminacija. Tai visų pirma Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas išorės santykių srityje, 2020–2025 m. ES lyčių lygybės strategija, ES neįgaliųjų teisių strategija, 2020–2025 m. ES LGBTIQ asmenų lygybės strategija, 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas, 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas (https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/dalli/announcements/union-equality-first-year-actions-and-achievements_en). Taip pat žr. 2020–2024 m. ES žmogaus teisių ir demokratijos veiksmų planą (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10101/2020/LT/JOIN-2020-5-F1-LT-ANNEX-1-PART-1.PDF>).

²² United Nations, *Global Humanitarian Overview 2021*.

²³ Žr. Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus politikos informacinį pranešimą „COVID-19 poveikis moterims“, <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/policy-brief-the-impact-of-covid-19-on-women>; Taip pat žr. Europos lyčių lygybės instituto svetainę apie COVID-19 poveikį lytims (<https://eige.europa.eu/topics/health/covid-19-and-gender-equality>).

²⁴ Saugių mokyklų deklaracija (2015 m.) yra Norvegijos ir Argentinos vadovaujama tarpvyriausybė iniciatyva, kuria siekiama stiprinti švietimo apsaugą nuo išpuolių ir užtikrinti saugaus švietimo tęstinumą ginkluotų konfliktų metu.

Galiausia veiksmingas **daugiašališkumas**²⁵ ir **JT vadovaujamas koordinavimas**, kaip pagrindiniai aiškiais principais pagrįsto ir nuoseklaus humanitarinio reagavimo veiksniai, ir toliau bus ES humanitarinių operacijų pagrindas. Be to, ES ir toliau remsis stipriu įvairių partnerių, įskaitant nevyriausybinės organizacijas, JT agentūras, fondus bei programas ir kitas tarptautines organizacijas, taip pat specializuotas ES valstybių narių agentūras, tinklu. Bendradarbiavimas su šiais įvairiais partneriais yra labai svarbus siekiant pakeisti padėtį ir pasiekti kokybiškų rezultatų vietoje.

²⁵ Bendras komunikatas dėl ES indėlio į taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą stiprinimo (https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf).

3. Didėjančių poreikių tenkinimas, finansavimo trūkumo mažinimas

3.1. Geresni rezultatai. Veiksmingumo ir efektyvumo didinimas, inovacijų ir gebėjimų skatinimas

Jau 2016 m. pasaulio aukščiausiojo lygio susitikime humanitariniais klausimais pagrindiniai pagalbos teikėjai ir humanitarinės pagalbos organizacijos pripažino, kad didėjančys poreikiai ir ribota išteklių bazė yra struktūrinis iššūkis. Jie sudarė susitarimą „Grand Bargain“, kuriuo siekiama pritaikyti pagalbos teikėjų ir pagalbos organizacijų darbo praktiką siekiant kuo didesnio efektyvumo ir poveikio²⁶. Pagrindinės susitarimo „Grand Bargain“ idėjos yra dar svarbesnės ir aktualesnės nei bet kada – **pagalbos teikėjų lankstumas**, kad humanitarinės pagalbos partneriai galėtų laiku ir tinkamai reaguoti, kartu suderinant dažnai sudėtingus įvairių pagalbos teikėjų ataskaitų teikimo reikalavimus. Savo ruožtu pagalbos organizacijos **atnaujino savo įsipareigojimą** vykdyti **koordinuotus poreikių vertinimus**, užtikrinti **atskaitingumą** pagalbos gavėjams ir mokesčių mokėtojams, taip pat pagalbos teikėjų teikiamos pagalbos **skaidrumą ir matomumą**, kartu užtikrinant, kad kuo didesnė lėšų dalis pasiektų žmones, kuriems reikia pagalbos. Be to, labai svarbu, kad finansavimą būtų galima greitai sutelkti reaguojant į nenumatytas ekstremaliąsias situacijas (tokias kaip COVID-19) ir dažnesnes staiga kylančias gaivalines (pavyzdžiui, klimato kaitos sukeltas) nelaimes. ES sieks toliau modernizuoti savo finansavimo mechanizmus, kad jos humanitarinės pagalbos partneriai galėtų **veikti lanksčiau**, ir kartu didins **ES pagalbos pridėtinę vertę ir matomumą**.

Nors didžioji dalis ES humanitarinės pagalbos skiriama metiniu pagrindu, Europos Komisija išbandė daugiametės ir daugiašalės „programinės partnerystės“ susitarimus, taip pat ir su Tarptautiniu Raudonojo Kryžiaus komitetu²⁷. Tokiais partnerystės susitarimais siekiama suteikti daugiau lankstumo humanitarinės pagalbos partneriams ir sumažinti administracinę naštą tiek humanitarinės pagalbos partneriams, tiek Komisijai, kartu kuo labiau didinant ES finansavimo poveikį ir skatinant ES matomumą. Šis bandomasis metodas bus taikomas ir JT subjektams, agentūroms bei kitoms tarptautinėms organizacijoms.

Apskritai **ES toliau skatins kurti ir diegti novatoriškus sprendimus**, kuriais būtų teikiama našesnė, ekonomiškai efektyvesnė, aplinką tausojanti ir klimato kaitos poveikiui atspari pagalba²⁸.

Grynujų pinigų pervedimai dabar plačiai pripažįstamas kaip efektyviausias ir veiksmingiausias būdas suteikti pagalbą nuo konfliktų ar nelaimių nukentėjusiems žmonėms. ES yra tvirtai įsipareigojusi naudoti paramą gryniaisiais pinigais vietose, kuriose teikiama humanitarinė pagalba, kai tik įmanoma ir tinkama²⁹. Ji taip pat bendradarbiavo su

²⁶ Žr. High-Level Panel on Humanitarian Financing: *Too important to fail – addressing the humanitarian financing gap* ir <https://agendaforhumanity.org/initiatives/3861>.

²⁷ Kiti partneriai: ACTED (FR), „Save The Children“ (DK), „Concern“ (IRL) ir Tarptautinis gelbėjimo komitetas (DE).

²⁸ Pavyzdžiui, Europos inovacijų tarybos premija už įperkamas aukšto lygio technologijas humanitarinės pagalbos srityje, siekiant paremti projektus, kuriais, be kita ko, bendruomenėms ir pabėgėliams teikiami pažangūs sprendimai prieinamos energijos, sveikatos priežiūros ir medicininės priežiūros srityse. Išsamiai – https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid.

²⁹ Tarybos išvados dėl grynujų pinigų pervedimų (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10184-2015-INIT/lt/pdf>).

pagrindiniais partneriais siekdama užtikrinti, kad kuo didesnė grynųjų pinigų programai numatytų lėšų dalis pasiektų galutinius pagalbos gavėjus.

Siekiant užtikrinti grynųjų pinigų pervedimų saugumą, labai svarbios skaitmeninės priemonės. Kai įmanoma, jos taip pat gali labai padėti įgyvendinti nuotolinio mokymo programas, skirtas švietimui ekstremaliosiose situacijose, kaip numatyta skaitmeninio švietimo veiksmų plane³⁰, ir sudaryti sąlygas taikyti išankstinio perspėjimo apie nelaimės sistemas, perkėlimo stebėseną ir nuotolinių poreikių vertinimą. Vykdydama humanitarines operacijas ES toliau **plės saugių ir efektyvių skaitmeninių priemonių naudojimą**, visų pirma taikydama **sukrėtimams atsparių socialinės apsaugos tinklų programas**, tokias kaip Neatidėliotinos minimalios socialinės apsaugos sistema³¹ Turkijoje (didžiausia humanitarinė programa ES istorijoje), ir **sudarys sąlygas pagalbos gavėjams prisijungti**, visapusiškai užtikrindama duomenų apsaugos reikalavimų laikymąsi³².

Parama vietos pagalbos teikėjams

Vietos bendruomenės ir organizacijos paprastai pirmosios reaguoja į krizę ir atlieka svarbų vaidmenį teikiant skubią, kokybišką ir ekonomiškai efektyvią pagalbą žmonėms, kuriems jos reikia. COVID-19 protrūkio metu vietos subjektai dažnai reaguodavo pirmieji ir užpildydavo spragas, kurių susidarė išvykus tarptautiniams subjektams. Pandemija taip pat išryškino vietos žinių ir aplinkybių supratimo svarbą siekiant užtikrinti, kad pagalba būtų sklandžiau priimama ir būtų padidinti gebėjimai imtis veiksmų.

Susitarime „Grand Bargain“ buvo numatytas tvirtas pagalbos teikėjų ir tarptautinių pagalbos agentūrų įsipareigojimas **skirti daugiau išteklių tiesiogiai vietos pagalbos teikėjams**. Tačiau sklandžiam vietos subjektų ir nacionalinių nevyriausybinė organizacijų finansavimui kliūčių kilo dėl to, kad daugelis pagalbos teikėjų turi suderinti šį įsipareigojimą su reguliavimo, skaidrumo ir atskaitomybės reikalavimais, ypač tais atvejais, kai finansinis atsekamumas gali būti sudėtingas.

Komisija sieks padidinti ES paramą vietos subjektams, atsižvelgdama į šalių ir aplinkybių ypatumus, taip pat pasitelkdama įvairias priemones pagal humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą keturiomis kryptimis:

- a) investuos į vietos pajėgumų stiprinimą, remsis patirtimi, įgyta įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip Vietos iniciatyvos fondas Turkijoje (angl. *Local Initiative Fund in Turkey* (LIFT)), kuris teikia techninę ir finansinę paramą vietos pagalbos teikėjams, kad pagalba pasiektų pabėgėlius ir priimančiąsias bendruomenes;
- b) remis aplinką tausojančius ir vietinius humanitarinės pagalbos reikmenų viešuosius pirkimus;
- c) remis vietos lygmens finansavimo modelius, pavyzdžiui, daugiašalius bendro finansavimo mechanizmus, kuriais daugiausia dėmesio skiriama vietos pagalbos teikėjams;
- d) skatins steigti konsorciumus, grindžiamus lygiavertės partnerystės susitarimais, bendra atsakomybe ir tarptautinių bei vietos pagalbos teikėjų finansavimu.

³⁰ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

³¹ https://ec.europa.eu/echo/essn_en

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

Laikydamosi susitarime „Grand Bargain“ numatytų įsipareigojimų, ES bandomąja tvarka prisideda prie JT Pietų Sudane ir Ukrainoje sutelktų lėšų³³. Šios lėšos leidžia tarptautiniams pagalbos teikėjams netiesiogiai remti vietos ir nacionalines nevyriausybinės organizacijas, be kita ko, skatinamas jų dalyvavimas taikant šalių lygmens humanitarinio koordinavimo mechanizmus.

Tikslas – skatinti lanksčias ir veiksmingas humanitarines operacijas ir finansavimo mechanizmus.

Pagrindiniai veiksmai:

- išplėsti daugiamečius lanksčius finansavimo susitarimus su humanitarinės pagalbos partneriais, susiejant juos su vystymosi priemonėmis, kai galima numatyti galimybę taikyti sąsajos metodą, ir supaprastinti (suderinti) ataskaitų teikimo reikalavimus pagal susitarimą „Grand Bargain“, kartu užtikrinant, kad agentūros suderintų poreikių vertinimus ir kad būtų stiprinama su ES parama susijusi atskaitomybė, jos efektyvumas ir matomumas;
- didinti ES paramą vietos pagalbos teikėjams, be kita ko, plačiau naudojant šalyje sutelktas lėšas ir kitus finansavimo mechanizmus, pagal kuriuos pirmenybė teikiama vietos subjektams;
- parengti gaires, kaip skatinti lygiavertės partnerystės su vietos pagalbos teikėjais susitarimus;
- skatinti humanitarinės pagalbos partnerius toliau naudoti skaitmenines priemones, be kita ko, bendrai kuriant palankią aplinką;
- parengti specialias gaires dėl platesnio skaitmeninių pinigų naudojimo ir pagalbos gavėjams užtikrinti galimybę naudotis skaitmeniniais sprendimais persvarstant ES teminę grynųjų pinigų pervedimų politiką;
- remti, didinti ir skatinti investicijas į patvirtintus, ekonomiškus, technologijomis grindžiamus humanitarinės pagalbos sprendimus, taip pat remiantis 2020 m. Europos inovacijų tarybos apdovanojimų pavyzdžiu³⁴.

3.2. Spragų užpildymas. Europos humanitarinio reagavimo pajėgumai

Nors ES humanitarinę pagalbą ir toliau teiks ES humanitarinės pagalbos partneriai, **gali būti atvejų, kai būtų labai naudingi tiesioginiai ES veiksmai**, pavyzdžiui, siekiant užpildyti laikiną spragą, kai įprasti humanitarinės pagalbos teikimo mechanizmai arba turimi humanitarinių organizacijų ar nacionalinių valdžios institucijų pajėgumai gali būti neveiksmingi arba nepakankami³⁵. Tokiais atvejais **Europos humanitarinio reagavimo pajėgumai**, suderinami su ES humanitarinės pagalbos reglamentu ir finansuojami iš ES humanitarinės pagalbos biudžeto, leistų ES padėti valstybėms narėms ir ES humanitarinės pagalbos partneriams greitai suteikti pagalbą.

³³ <https://www.unocha.org/our-work/humanitarian-financing/country-based-pooled-funds-cbpf>

³⁴ https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=prizes_aid

³⁵ Humanitariniam reagavimui didelį poveikį padarė transporto ir tiekimo grandinės sutrikimai, taip pat kelionių apribojimai ir izoliavimo priemonės, taikyti visame pasaulyje pradiniais COVID-19 pandemijos etapais.

Šie pajėgumai būtų grindžiami patirtimi, įgyta per COVID-19 pandemiją, įskaitant repatriacijos skrydžių naudojimą humanitarinės pagalbos reikmenims gabenti ir ES humanitarinės pagalbos oro tilto sukūrimą³⁶, taikant Europos komandos metodą, kad būtų padedama teikti būtiniausių humanitarinę pagalbą.

2020 m. gegužės – spalio mėn. ES sėkmingai surengė 67 **ES humanitarinės pagalbos oro tilto** operacijas į 20 šalių keturiuose žemynuose. Pagal šią iniciatyvą, finansuojamą iš ES humanitarinės pagalbos biudžeto, pergabenta 1 150 tonų būtiniausių medicininių ir humanitarinės pagalbos reikmenų ir 1 700 medicinos ir humanitarinę pagalbą teikiančių darbuotojų bei kitų keleivių.

Šie pajėgumai papildys **Sąjungos civilinės saugos mechanizmą** ir bus grindžiami **ES reagavimo į nelaimės koordinavimo centru**³⁷ pasirengimu veikti. Jais bus siekiama toliau sudaryti sąlygas ES partneriams ir valstybėms narėms imtis humanitarinių operacijų ir jie bus taikomi glaudžiai bendradarbiaujant su pastarosiomis šalimis. Prireikus šiais pajėgumais bus siekiama supaprastinti logistiką, įskaitant transporto, sudaryti sąlygas sutelkti išteklius ir palengvinti pasirengimą juos panaudoti, taip pat pradines operacijas šioje srityje. Pavyzdžiui, būtų galima teikti logistinius vertinimus, paramą pasirengimui panaudoti, paramą viešiesiems pirkimams, pagalbos kaupimui, gabenimui ir (arba) platinimui, įskaitant COVID-19 vakcinas ir jų tiekimą pažeidžiamose šalyse³⁸. Be to, remiantis esamu ES medicinos korpusu ir prireikus bendradarbiaujant su būsima ES sveikatos darbo grupe³⁹, kurios įsteigimą koordinuos Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC), minėti pajėgumai taip pat galėtų padėti dar labiau sustiprinti ES medicininio reagavimo į būsimas ekstremaliąsias sveikatos situacijas pajėgumus, kad būtų galima padėti vietos lygmeniu reaguoti į užkrečiamųjų ligų protrūkius, užtikrinant sinergiją su Sąjungos civilinės saugos mechanizmu, ir stiprinti pasirengimą valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse. Be to, šios pastangos papildys kitas ES iniciatyvas, kurios gali padėti remti ES humanitarines operacijas, pavyzdžiui, savanorių indėlį per Europos solidarumo korpusą, kuris yra pagrindinis solidarumo veiklos tarpininkas visoje Sąjungoje ir už jos ribų⁴⁰.

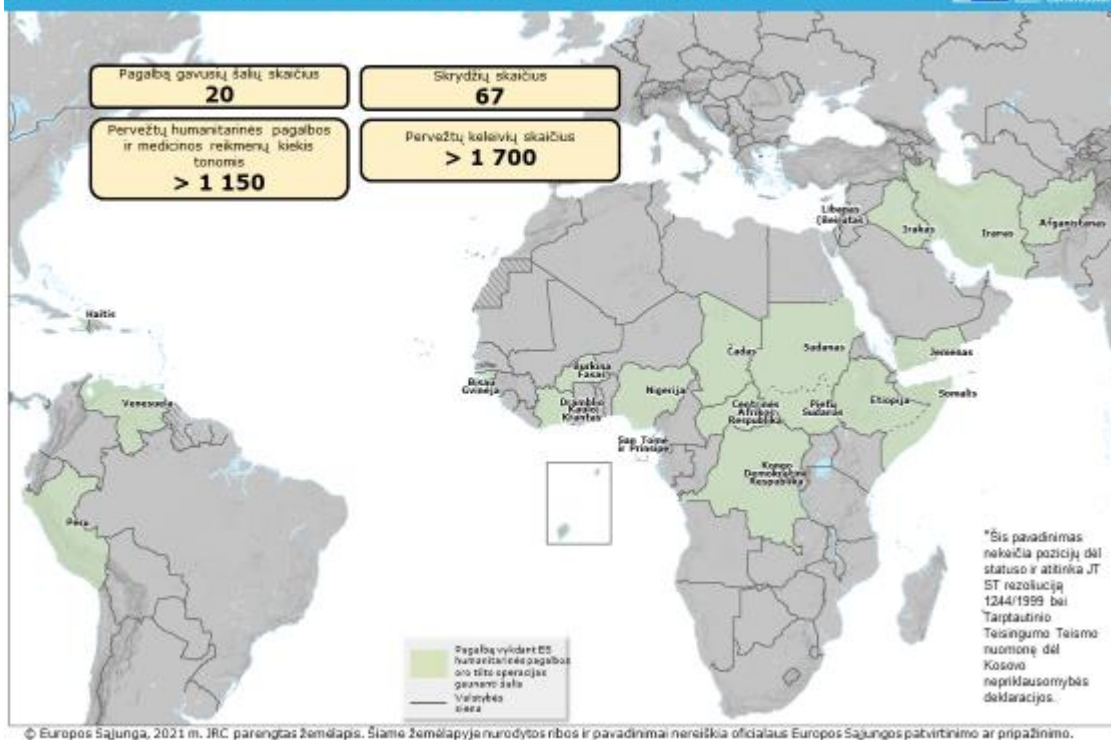
³⁶ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/humanitarian-air-bridge_en

³⁷ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-united-front-beat-covid-19_en.pdf

³⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/proposal-mandate-european-centre-disease-prevention-control_en.pdf

⁴⁰ https://europa.eu/youth/solidarity_en

Tikslas – užtikrinti, kad ES humanitarinė pagalba būtų greitai ir efektyviai teikiama tiems, kuriems jos reikia.

Pagrindinis veiksmas –

- sukurti Europos humanitarinio reagavimo pajėgumus, siekiant prireikus užpildyti spragas, kad ES valstybės narės ir humanitarinės pagalbos partneriai, derindami veiksmus su Sąjungos civilinės saugos mechanizmu ir jį papildydami, galėtų greitai suteikti humanitarinę pagalbą.

3.3. Didesnis dėmesys klimato kaitos poveikiui ir aplinkos veiksniams: tarpininkavimas, pasirengimas ir numatomi veiksmai

Pasirengimas nelaimėms jau yra neatsiejama ES humanitarinio reagavimo dalis, kuriai skiriamas specialus biudžetas, ir vienas iš pagrindinių ES ilgalaikės nelaimių rizikos mažinimo darbotvarkės elementų. Tačiau didėjantis klimato kaitos poveikis ir aplinkos būklės blogėjimas kelia pavojų pačių humanitarinių operacijų sėkmei⁴¹. Dėl klimato kaitos ne tik stiprėja gaivalinės nelaimės, bet ir didėja įvairi grėsmė⁴², o tai apsunkina ir pailgina

⁴¹ Pirmąjį 2020 m. pusmetį apie 10 mln. žmonių iš esmės buvo perkelti dėl pavojų ir nelaimių, susijusių su oro sąlygomis, daugiausia Pietų ir Pietryčių Azijoje ir Somalio pusiasalyje (Pasaulio meteorologijos organizacija, 2020 m.).

⁴² Tarybos išvados dėl diplomatijos klimato ir energetikos srityse (<https://www.consilium.europa.eu/media/48057/st05263-en21.pdf>), Klimato kaitos ir gynybos veiksnių gairės (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12741-2020-INIT/en/pdf>).

konfliktines situacijas, todėl išauga ir humanitariniai poreikiai. Todėl vykdant humanitarines operacijas, kad ir kur ar kada jos būtų vykdomos, svarbu atsižvelgti į klimato ir aplinkos aspektus (įskaitant informuotumą apie riziką), ypatingą dėmesį skiriant prisitaikymo prie klimato kaitos ir atsparumo aplinkos pokyčiams rėmimui vykdant humanitarinių programavimą šalyse ir regionuose, kuriuose nelaimių tikimybė yra didžiausia.

Visų pirma, **numatomasis požiūris į humanitarines operacijas⁴³ gali padėti sustiprinti bendruomenių, įskaitant priverstinai perkeltas grupes, atsparumą regionuose, kuriuose kyla su klimatu susijusių ir kitokių pavojų.** Tokių metodų veiksmingumas priklauso nuo to, ar ankstyvojo perspėjimo sistemose⁴⁴ bus įdiegta pakankamai patikima informacija, įskaitant rodiklius ar kitus kriterijus, kuriais skatinama imtis veiksmų. Toliau plėtodama partnerystės su klimato srities ir mokslo bendruomenėmis susitarimus, ES **išplės šių metodų taikymą.** 2022 m. ES taip pat pirmininkaus Perkėlimo įvykus nelaimei platformai, kad paskatintų visame pasaulyje aktyviau siekti apsaugoti dėl nelaimių ir klimato kaitos perkeltas žmones.

2020 m. liepos mėn., remdamiesi prognozėmis, kurias pagal ES „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslaugą (Sąjungos civilinės saugos mechanizmui naudojamą priemonę) pateikė Pasaulinė informavimo apie potvynius sistema, humanitarinės pagalbos partneriai Bangladeše⁴⁵ galėjo greitai sureaguoti į didelius potvynius ir suteikti paramą grynaisiais pinigais 3 300 šeimų labiausiai nukentėjusiose vietovėse.

Nelaimės pagal rūšį (1980-2019 m.)

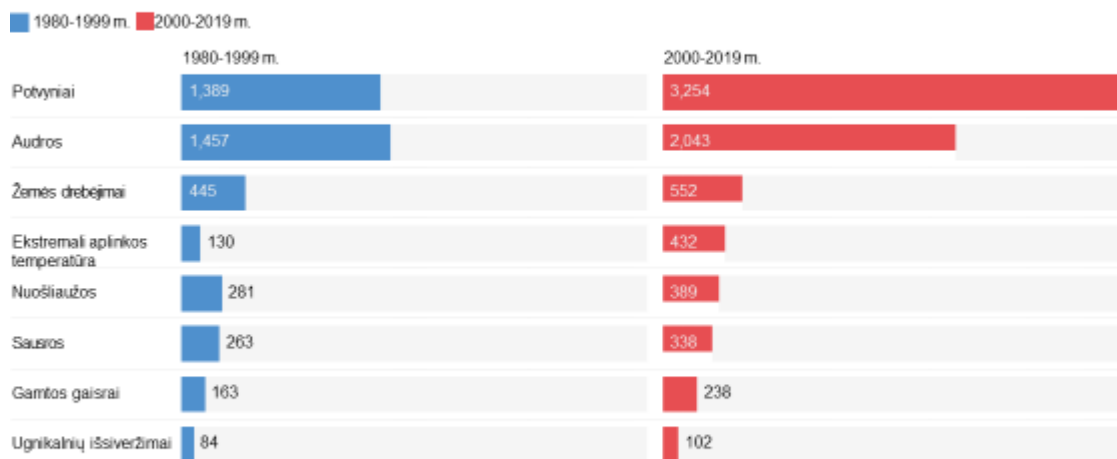

Diagrama – 2021 m. JT humanitarinės padėties pasaulyje apžvalga • Šaltinis – CRED / UNDRR

⁴³ Numatomi veiksmai apima išankstinį ankstyvųjų veiksmų planavimą, kad tuo pagrindu būtų galima greitai išmokėti lėšas prieš tai, kai įvyksta gaivalinė ar žmogaus sukelta nelaimė arba bet koks kitas veiksnys priverčia imtis veiksmų. Tai aktualu ir kitokioms numatomoms ekstremaliosioms situacijoms, ne tik susijusioms su klimato kaita.

⁴⁴ <https://www.undrr.org/terminology/early-warning-system>

⁴⁵ Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulio draugijų federacijos, Bangladešo Raudonojo Pasmėnulio, Pasaulio maisto programos veiksmai.

Nepaisant didėjančio klimato kaitos poveikio humanitarinei padėčiai, pažeidžiamiausias šalis pasiekia per maža pasaulinio kovos su klimato kaita finansavimo dalis⁴⁶. Būtina skubiai skirti papildomą tarptautinį finansavimą prisitaikymui prie klimato kaitos tiek iš viešųjų, tiek iš privačių šaltinių. Siekdama išvengti didesnės įtampos humanitarinės pagalbos sistemoje, ES ir toliau **pasisakys už tai, kad daug daugiau klimato kaitai numatytų lėšų būtų skiriama atsparumui ir prisitaikymui didinti ten, kur lėšų poreikis yra didžiausias**. Tai gali būti veiksminga tik taikant integruotą požiūrį į atsparumą klimato kaitai ir aplinkos pokyčiams, kai suburiami humanitarinės pagalbos, vystymosi ir taikos kūrimo srities subjektai, daugiausia dėmesio skiriant prevencijai ir pasirengimui, remiantis klimato ir aplinkos politikos bei mokslo bendruomenių patirtimi⁴⁷.

Nors humanitarinei pagalbai netaikomas 30 proc. klimato aspekto integravimo tikslas (pagal ES 2021–2027 m. daugiamečę finansinę programą), ja vis dėlto prisidedama prie kovos su klimato kaita. Komisija, prisidėdama prie bendrų pastangų stebėti su klimatu susijusias ES išlaidas, savanoriškai taikys tokį **stebėjimą ES humanitarinei pagalbai**.

Humanitarinės pagalbos teikėjai ir subjektai turėtų rodyti pavyzdį. Todėl ES taip pat **rems humanitarinės pagalbos partnerių pastangas mažinti jų poveikį aplinkai**. Tuo pat metu Komisija, remdama **Europos žaliąjį kursą**⁴⁸, tęs savo humanitarinių operacijų biurų tinklo („ECHOField“) ir jo būstinės „žalinimo“ procesą⁴⁹.

***Tikslas** – klimato kaitos poveikio ir aplinkos veiksnius toliau integruoti į humanitarinės pagalbos politiką bei praktiką ir stiprinti koordinavimą su vystymosi, saugumo ir klimato (aplinkos) srities subjektais, kad būtų padidintas pažeidžiamų bendruomenių atsparumas.*

Pagrindiniai veiksmai:

- gerokai padidinti klimato kaitai skirtų lėšų, susijusių su atsparumo ir prisitaikymo didinimu šalyse ir regionuose, kuriuose nelaimių tikimybė didžiausia, dalį pagal naująją ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir taikant humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą;
- stiprinti pažeidžiamų gyventojų atsparumą klimato kaitai ir aplinkos pokyčiams, taikant humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą, ir užtikrinti, kad ES humanitarinės pagalbos partneriai, glaudžiai bendradarbiaudami su vystymosi ir klimato srities subjektais, skleistų ir įgyvendintų naujas pasirengimo nelaimėms gaires;
- toliau plėtoti ir taikyti rizika grindžiamus metodus, įskaitant rizikos finansus, ir didinti numatomus veiksmus įvairiomis humanitarinių krizių aplinkybėmis ir įvairiuose regionuose;
- parengti gaires ir mokymus ES humanitarinės pagalbos partneriams dėl humanitarinės pagalbos žalinimo, siekiant sumažinti humanitarinės pagalbos poveikį klimatui ir aplinkai;
- stebėti su klimatu susijusias išlaidas pagal ES humanitarinės pagalbos reglamentą.

⁴⁶ 2020 m. Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulio draugijų federacijos parengtos pasaulio nelaimių ataskaitos duomenimis, nė viena iš 20 klimato kaitai ir su klimatu susijusioms nelaimėms neatspariausių šalių nepateko tarp 20 didžiausių prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimą vienam gyventojui gavusių šalių.

⁴⁷ Pavyzdžiui, bendradarbiaujant su Pasaulio meteorologijos organizacija.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lt

⁴⁹ Dalis Komisijos įsipareigojimų siekiant poveikio klimatui neutralumo.

3.4 Bendrų rezultatų siekimas: išteklių bazės didinimas, pagrindinių krizių priežasčių šalinimas ir galiausiai poreikių mažinimas

Pagrindinių priežasčių šalinimas ir humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodo tobulinimas

Humanitarinės pagalbos tikslas – **teikti skubią pagalbą nuo krizių nukentėjusiems žmonėms**. Vien humanitarinė pagalba nepadeda ir negali padėti pašalinti sudėtingų konfliktų ir kitų socialinių, ekonominių, su valdymu ar aplinkos apsaugos klausimais susijusių krizių priežasčių. Į visus šiuos veiksnius reikėtų reaguoti kompleksiskai: **spręsti valdymo uždavinius, gerbti pagrindines gyventojų teises, atsižvelgti į nelygybę, suteikti galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis, kreiptis į teismą, naudotis ekonominėmis galimybėmis ir užtikrinti saugumą, taip pat priimti su klimato kaita ir aplinka susijusius iššūkius**. Tarptautinė parama bet kurioje krizinėje situacijoje turės ilgalaikį poveikį, tik jei ji neatsiejama nuo tvirto nacionalinių ir vietos valdžios institucijų įsipareigojimo šiais veiksmais skirti dėmesio žmonėms: kovoti su atskirtimi, ginti teises ir užtikrinti atskaitomybę. Tai turi būti ES požiūrio į konfliktus ir krizes pagrindas.

Įgyvendindama šias pastangas, ES **imsis aktyvesnių veiksmų, kad humanitarinė pagalba būtų susieta su vystymosi ir taikos kūrimu**. Humanitarinė pagalba nėra ilgalaikis krizės paveiktų žmonių poreikių sprendimas. Taikydama humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą, ES panaudos visas priemones, kurių reikia ne tik trumpalaikiams poreikiams tenkinti, bet ir ilgalaikiams sprendimams priimti, o konfliktų atveju – ilgalaikiai taikai kurti. Tai apima **bendras analizės ir reagavimo veiksmų sistemas**, taip pat **požiūrį, kurį taikant atsižvelgiama į konfliktus**, kad teikiant išorės pagalbą nebūtų netyčia sustiprinami konfliktai.

Šiuo metu toks sąsajos metodas taikomas ES išorės pagalbos sistemose daugelyje pažeidžiamų šalių ir šalių, kuriose konfliktų tikimybė yra didelė. Tai apima ir šešias 2017 m. paskirtas ES sąsajos bandomąsias šalis (Čadą, Iraką, Mianmarą, Nigeriją, Sudaną ir Ugandą) ir kitas aplinkybes (pavyzdžiui, bendras humanitarines, vystymosi ir taikos sistemas reaguojant į Sirijos krizę Libane ir Jordanijoje). Pavyzdžiai:

- parama socialinės apsaugos sistemoms, kurios sukurtos glaudžiai bendradarbiaujant humanitariniams ir vystymosi srities subjektams;
- koordinuota parama pasirengimui nelaimėms ir atsparumui vystymosi ir humanitarinės finansinės pagalbos srityse (ypač regionuose, kuriuos smarkiai paveikė žemės degradacija, vandens trūkumas ir klimato kaita, pavyzdžiui, Sahelyje);
- didesnis dėmesys civilių gyventojų apsaugai;
- struktūrinių reformų skatinimas, kad būtų pašalintos pagrindinės smurto priežastys;
- ilgalaikių sprendimų priverstinio perkėlimo srityje skatinimas, atsižvelgiant į 2016 m. ES komunikatą „Gyventi oriai“⁵⁰ ir pasaulinį susitarimą dėl pabėgėlių⁵¹.

⁵⁰ „Gyventi oriai“ https://ec.europa.eu/echo/files/policies/refugees-idp/Communication_Forced_Displacement_Development_2016.pdf

⁵¹ <https://www.unhcr.org/the-global-compact-on-refugees.html>

Tebesitęsiantys konfliktai ir socialinis bei ekonominis COVID-19 poveikis tik didina poreikį plėsti šias pastangas, visų pirma dar glaudžiau bendradarbiaujant ES, jos valstybėms narėms, jų diplomatiniam tinklui ir finansų įstaigoms (įskaitant nacionalinius plėtros bankus ir įgyvendinimo agentūras, taip pat Europos investicijų banką ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką), **remiantis Europos komandos metodu**⁵². Atsižvelgiant į itin didelį pandemijos poveikį šiose srityse, bus ypač stengiamasi užtikrinti aprūpinimo maistu saugumą, sveikatos priežiūrą ir švietimą. Remdamasi teigiama 2014–2020 m. programavimo laikotarpio patirtimi, **ES toliau stiprins įvairių subjektų ir ES tarnybų sąveiką ir papildomumą**, kartu laikydamosi humanitarinių principų.

Tikslas – užtikrinti, kad humanitarinės pagalbos, vystymosi, taikos kūrimo ir kita politika būtų įgyvendinama kartu, siekiant geriau susieti skubią pagalbą ir ilgalaikius sprendimus, kad būtų sumažinti poreikiai ir pašalintos pagrindinės konfliktų ir krizių priežastys.

Pagrindiniai veiksmai:

- atlikti bendrą sisteminę ES krizių rizikos, poreikių, pažeidžiamumo ir struktūrinių veiksnių analizę, taip pat prireikus bendrą ES politikos programavimą ir planavimą, atsižvelgiant į humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą;
- stiprinti koordinavimo mechanizmus vietos lygmeniu vykdant ES humanitarinius, vystymosi ir taikos kūrimo veiksmus, kad, padedant ES delegacijoms ir ECHO operacijų biurams, būtų užtikrinti bendri ir nuoseklūs rezultatai; šiame kontekste glaudžiai bendradarbiauti su ES valstybėmis narėmis taikant Europos komandos metodą;
- užtikrinti veiksmingas įvairių humanitarinių, vystymosi ir taikos kūrimo veiksmų sąsajas ir naudoti esamas priemones, pavyzdžiui, politikos dialogą, siekiant stiprinti nacionalinius ir vietos pajėgumus, įskaitant nevalstybinių institucijų pajėgumus, teikti pagrindines paslaugas ir remti atsparumo didinimą;
- didinti paramą grynaisiais pinigais grindžiamoms, sukrėtimams atsparioms minimalios socialinės apsaugos sistemoms;
- remtis ES politiniu bei diplomatinio įsipareigojimu ir naudotis visomis turimomis priemonėmis krizių prevencijos, konfliktų sprendimo ir taikos kūrimo tikslais, kartu aktyviau remti humanitarines operacijas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos taikyti humanitarinius principus, užtikrinti civilių gyventojų apsaugą ir tarptautinę humanitarinę teisę ir jų laikytis;
- skatinti veiksmingą humanitarinį civilinį ir karinį koordinavimą visose susijusiose srityse, kaip pagrindą humanitarinei erdvei apsaugoti, vengti dubliavimosi, kuo labiau sumažinti nenuoseklumą ir kuo labiau padidinti galimą sąveiką su saugumo ir gynybos subjektais;
- stiprinti sąveiką su pastangomis ES tarpininkavimo kuriant taiką ir konfliktų prevencijos srityse, visapusiškai laikantis humanitarinių principų, kad būtų didinamos pastangos sumažinti kančias;
- įtraukti švietimą į humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodo prioritetines sritis, siekiant padėti sumažinti pasaulinius skirtumus švietimo srityje, kartu su tokiais sektoriais kaip sveikatos priežiūra, aprūpinimo maistu saugumo, pasirengimo nelaimėms ir atsparumo klimato kaitai.

⁵² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint_communication_global_eu_covid-19_response_en.pdf

Išteklų bazės didinimas tiek Europoje, tiek už jos ribų

Pastaraisiais metais smarkiai išaugęs humanitarinių krizių mastas ir sudėtingumas yra iššūkis visai žmonijai. COVID-19 išryškino būtinybę nieko nepalikti nuošalyje. Pagrindinės 2015 m. JT generalinio sekretoriaus sušauktos Aukšto lygio komisijos humanitarinės finansinės pagalbos klausimais pateiktos rekomendacijos 2021 m. dar aktualesnės⁵³ – **skubiai reikia daugiau išteklų, kad būtų patenkinti gerokai išaugę humanitariniai poreikiai.**

Nepaisant to, **humanitarinės pagalbos išteklų bazė tebėra siaura ir tai kelia nerimą.** 2020 m. trys didžiausios pagalbos teikėjos (Jungtinės Valstijos, Vokietija ir Europos Komisija) skyrė 62 proc. nurodytos humanitarinės finansinės pagalbos pasaulyje. Europos Sąjungoje vos keturioms valstybėms narėms ir Europos Komisijai tenka apie 90 proc. ES teikiamos humanitarinės finansinės pagalbos⁵⁴. Nors pastaraisiais metais kai kurios šalys, įskaitant tam tikras ES valstybes nares, padidino savo humanitarinę finansinę pagalbą, dar galima gerokai išplėsti pagalbos teikėjų sąrašą ir padidinti esamų pagalbos teikėjų indėlį prisidedant prie bendrų veiksmų pasaulyje, kurių reikia skubiai imtis.

Atsižvelgdama į tai, ES turėtų **aktyviau pasisakyti už gerokai didesnes pastangas teikiant humanitarinę finansinę pagalbą** ir geresnę pagalbos teikėjų, įskaitant ES valstybes nares, atsakomybės pasidalijimą. Bendradarbiaudama su savo valstybėmis narėmis ir kitais įsipareigojusiais humanitarinės pagalbos teikėjais, pavyzdžiui, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, ES turėtų skatinti dvišalį, regionų ir daugiašalį bendradarbiavimą tiek su įprastais, tiek su naujais pagalbos teikėjais (ypač tais, kurių svarba pasaulio ekonomikoje pastaraisiais metais labai išaugo, pavyzdžiui, Kinija ir Persijos įlankos valstybėmis), kad būtų skatinamas didesnis finansavimas ir nuoseklesnė parama pasaulinei humanitarinės pagalbos sistemai. Šis įsipareigojimas turėtų būti grindžiamas dabartiniu tikslu 0,7 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų⁵⁵ skirti oficialiai paramai vystymuisi ir turėtų skatinti prisiimti didesnius įsipareigojimus humanitarinės finansinės pagalbos teikimo srityje, kurie atitiktų per pastaruosius metus smarkiai padidėjusius humanitarinius poreikius ir reikalavimus. Šios pastangos turėtų būti derinamos su sutelkta parama humanitarinių principų, gero humanitarinės pagalbos teikimo ir tarptautinės humanitarinės teisės laikymuisi.

ES ir JAV yra užmezgusios tvirtą partnerystę humanitarinės pagalbos srityje, pagrįstą dialogu ir bendradarbiavimu konkrečių krizių ir teminių klausimais. Remdamosi šiais tvirtais santykiais, ES ir JAV taip pat gali kartu siekti, kad pagalbos teikėjai geriau pasidalytų atsakomybe remdami pasaulinę humanitarinės pagalbos sistemą, kaip numatyta naujoje transatlantinėje pasaulinių pokyčių darbotvarkėje⁵⁶.

ES taip pat turėtų ieškoti būdų, kaip prireikus geriau skatinti paslaugų teikimą humanitarinių krizių paveiktiems žmonėms ir į jį įtraukti **privatųjį sektorių**. Per pastaruosius metus humanitariniai subjektai įgyvendino keletą novatoriškų iniciatyvų, susijusių su tokiomis naujoviškomis priemonėmis kaip humanitarinio poveikio obligacijos. Padaryta didelė pažanga, susijusi su nelaimių rizikos draudimu ir perdraudimu. Tačiau ES gali aktyviau

⁵³ <https://reliefweb.int/report/world/high-level-panel-humanitarian-financing-report-secretary-general-too-important-fail>

⁵⁴ <https://fts.unocha.org/global-funding/overview/2020>

⁵⁵ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁵⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/joint-communication-eu-us-agenda_en.pdf

bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi humanitarinio reagavimo rėmimo srityje ir taip padaryti daugiau, kad užtikrintų papildomą finansavimą.

Remdamasi didelio masto įvertinimo darbu, prie kurio ji prisidėjo daugiašaliu lygmeniu⁵⁷, Komisija sieks į savo humanitarinės pagalbos priemonių rinkinį įtraukti novatoriškus finansavimo metodus ir aktyviai skatins privačiojo sektoriaus dalyvavimą teikiant humanitarinę finansinę pagalbą.

Tikslas – gerokai padidinti humanitarinių operacijų išteklių bazę.

Pagrindiniai veiksmai:

- prisimenant ES įsipareigojimą 0,7 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų skirti kaip oficialią paramą vystymuisi, bendradarbiauti su valstybėmis narėmis užtikrinant tvirtesnius humanitarinės finansinės pagalbos teikimo srityje prisiimtus įsipareigojimus, kurie atitiktų per pastaruosius metus smarkiai padidėjusius humanitarinius poreikius ir reikalavimus;
- stiprinti ES bendradarbiavimą su įprastomis ir naujomis pagalbą teikiančiomis šalimis, kad būtų atsižvelgiama į bendrą atsakomybę remti humanitarinį reagavimą ir tokią atsakomybę nuosekliau įtraukti į ES politinį dialogą su atitinkamomis ES nepriklausančiomis šalimis; stiprinti arba sudaryti sąjungas pasauliniu lygmeniu su panašiomis nuostatomis besivadovaujančiomis šalimis, siekiant skatinti įgyvendinti pasaulinę humanitarinę darbotvarkę;
- pradėti bandomąją derinimo iniciatyvą pasinaudojant ES humanitarinės pagalbos biudžetu, kad 2021 m. būtų galima panaudoti papildomą privačiojo sektoriaus finansavimą humanitarinių krizių aplinkybėmis.

4. Palankesnės humanitarinės pagalbos teikimo aplinkos rėmimas

4.1. Pagarbos tarptautinei humanitarinei teisei skatinimas

Tarptautinė humanitarinė teisė (THT) yra tarptautiniu mastu sutartos ir visuotinai pripažintos taisyklės, kuriomis siekiama sumažinti ginkluoto konflikto padarinius ir apsaugoti civilius gyventojus bei kitus karo veiksmuose nedalyvaujančius asmenis. **Pagarba THT** savaime yra svarbus tikslas; tai taip pat yra išankstinė veiksmingos humanitarinės pagalbos sąlyga ir apskritai gali padėti išvengti tokios pagalbos poreikio. Šiandien šios taisyklės nuolat pažeidžiamos. Civiliai gyventojai, įskaitant humanitarinę pagalbą ar sveikatos priežiūrą teikiančius darbuotojus, pernelyg dažnai tampa sąmoningai pasirinktais maištininkų taikiniais.

ES parengė gaires dėl skatinimo laikytis tarptautinės humanitarinės teisės⁵⁸ ir teikia paramą karinių, saugumo pajėgų ir diplomatinio personalo mokymui. Ši veikla bus tęsiama pagal naujasias ES išorės priemones (2021–2027 m.). **Vykdydama išorės veiksmus ES turėtų ir toliau nuosekliai skatinti laikytis THT ir ją taikyti.** Atsižvelgdama į tai, ES toliau tvirtai

⁵⁷ Pavyzdžiui, pirmininkaudama Gero humanitarinės pagalbos teikimo iniciatyvai (2018–2021 m.) arba kaip Humanitarinių ir atsparumo investicijų iniciatyvos narė (<https://www.weforum.org/projects/humanitarian-investing-initiative?emailType=Newsletter>).

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=LEGISSUM:ah0004>

rems Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto vaidmenį jam vykdant įgaliojimus, susijusius su veiksmingu THT taikymu.

Laikantis suderinto ES požiūrio, rimti THT pažeidimai visada turėtų būti smerkiami. Turėtų būti stiprinama pagarba THT, kaip ES išorės priemonių daliai, be kita ko, taikant išsamaus patikrinimo principą. ES, pasinaudodama savo politine ir ekonomine įtaka, taip pat turėtų skatinti šalis partneres laikytis THT, pavyzdžiui, per politinį dialogą ir dialogą žmogaus teisių klausimais, taip pat prireikus prekybos ir pagalbos santykių su šalimis partnerėmis kontekste.

Vis dažniau taikomos sankcijos – visų pirma ES nepriklausančių šalių vienašalės sankcijos (kai kurios iš jų – neteritorinės) – taip pat apsunkina humanitarinės pagalbos teikimą ir sudaro kliūčių aiškiais principais pagrįstoms humanitarinėms operacijoms. Kadangi bankai ir kitos finansų įstaigos siekia sumažinti savo riziką mažindami arba nutraukdami veiklą tose jurisdikcijose, kurioms taikomos sankcijos, humanitarinės operacijos tampa sudėtingesnės ar net neįmanomos. Nors ES ribojamosios priemonės yra tikslinės ir jomis nesiekama trukdyti teikti humanitarinę pagalbą, jos susijusios su tam tikrais **įpareigojimais**, kuriuos pažeidus gali būti imtasi teisinių veiksmų, įskaitant nacionalinio lygmens baudžiamąsias sankcijas.

ES ėmėsi informavimo veiklos, kad sudarytų palankesnes sąlygas teikti humanitarinę pagalbą teritorijose, kuriose taikomos sankcijos, įskaitant Komisijos rekomendacijas dėl veiklos COVID-19 pandemijos sąlygomis⁵⁹. **ES turėtų ir toliau teikti ir didinti paramą savo humanitarinės pagalbos partneriams, atsižvelgdama į jų teises ir atsakomybę pagal skirtingus ES sankcijų režimus⁶⁰**. Be to, ES turėtų siekti, kad **išimtyms dėl humanitarinių priežasčių** būtų nuosekliai įtrauktos į ES sankcijų režimus⁶¹. Kaip numatyta Raginime imtis veiksmų siekiant sustiprinti pagarbą tarptautinei humanitarinei teisei ir aiškiais principais pagrįstoms humanitarinėms operacijoms, prie kurio neseniai prisijungė ES⁶², humanitarinę pagalbą ir sveikatos priežiūrą teikiantys darbuotojai, vykdantys veiklą pagal THT ir humanitarinius principus, neturėtų būti baudžiamojo persekiojimo taikiniu. ES taip pat turėtų apsvarstyti galimybę **THT pažeidimus įtraukti kaip kriterijų sudarant į atitinkamus ES sankcijų režimus įtrauktinų asmenų ar subjektų sąrašus**.

Tikslas – užtikrinti, kad tarptautinės humanitarinės teisės (THT) laikymasis būtų esminis ES išorės veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti civilius gyventojus, remti aiškiais principais pagrįstas humanitarines operacijas ir apsaugoti humanitarinę pagalbą ir sveikatos priežiūrą teikiančius darbuotojus, elementas.

⁵⁹ Komisijos aiškinamosios pastabos dėl humanitarinės pagalbos kovojant su COVID-19 pandemija tam tikrose teritorijose, kurioms taikomos ES ribojamosios priemonės, teikimo (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201116-humanitarian-aid-guidance-note_lt.pdf).

⁶⁰ Pavyzdžiui, komunikate „Europos ekonomikos ir finansų sistemos atvirumo, tvirtumo ir atsparumo didinimas“ numatoma esamų režimų peržiūra, siekiant, *inter alia*, įvertinti jų poveikį humanitarinės pagalbos teikimui (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0032&qid=1611728656387>).

⁶¹ 7 iš 42 šiuo metu galiojančių ES sankcijų režimų numatytos tam tikros išimtyms dėl humanitarinių priežasčių.

⁶² 2019 m. rugsėjo 26 d. Niujorke jį paskelbė Prancūzijos ir Vokietijos užsienio reikalų ministrai. ES jį patvirtino 2020 m. gruodžio mėn. (<https://onu.delegfrance.org/Strengthening-respect-for-international-humanitarian-law>).

Pagrindiniai veiksmai:

- sukurti ES lygmens THT koordinavimo mechanizmą, siekiant užtikrinti geresnę THT pažeidimų stebėseną pasaulyje, palengvinti atitinkamų ES subjektų veiklos koordinavimą ir remti stipresnę ES humanitarinę diplomatiją;
- toliau stiprinti THT laikymosi sistemą, įskaitant kaip ES išorės priemonių dalį, be kita ko, taikant išsamaus patikrinimo principą ir prireikus per politinį dialogą ir dialogą saugumo bei žmogaus teisių klausimais, taip pat sudarant prekybos susitarimus su šalimis partnerėmis;
- apsvaistyti galimybę, kai tinkama, ES sankcijų režimus taikyti už rimtus THT pažeidimus, kartu užtikrinant, kad būtų išvengta bet kokio galimo neigiamo poveikio humanitarinei veiklai;
- toliau užtikrinti, kad THT būtų visapusiškai atspindėta ES sankcijų politikoje, be kita ko, ES sankcijų režimuose nuosekliai numatant išimtis dėl humanitarinių priežasčių; sukurti veiksmingą sistemą, pagal kurią tokios išimtys būtų taikomos ES finansavimą gaunantioms humanitarinėms organizacijoms; teikti tolesnę praktinę paramą humanitarinėms organizacijoms, atsižvelgiant į jų teises ir atsakomybę pagal skirtingus ES sankcijų režimus;
- toliau skatinti visų su humanitarine pagalba susijusių šalių (pagalbos teikėjų, reguliavimo institucijų, NVO ir bankų) dialogą, siekiant palengvinti humanitarinės pagalbos teikimą visiems tiems, kuriems jos reikia.

4.2. ES dalyvavimo ir lyderystės stiprinimas

Europos komandos metodo taikymas

Visuomenė labai remia ES humanitarinę pagalbą, kaip vieną geriausiai matomų ES išorės veiksmų elementų⁶³. Pagal ES sutartis tiek valstybės narės, tiek ES turi atlikti svarbų ir aiškų vaidmenį humanitarinės pagalbos srityje. Ši kolektyvinį poveikį galima pasiekti derinant pastangas, užtikrinant papildomumą ir skatinant taikyti humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą.

Kalbant konkrečiai, **bendrais ES pranešimais apie pagrindines humanitarines krizes** galima palaikyti humanitarinės diplomatijos iniciatyvas dvišaliu, regionų ir tarptautiniu lygmeniu. **Konsoliduoti ES įsipareigojimai skirti lėšų** (kartu su valstybių narių nacionaliniais įsipareigojimais) gali padėti užtikrinti, kad tarptautiniuose lėšų rinkimo renginiuose prisiimtas ES įsipareigojimas taptų matomesnis.

Valstybėms narėms ir Komisijai taikant Europos komandos metodą, taip pat gali būti naudinga dar glaudžiau **dalytis analize ir ją kaupiti** krizių atvejais. Todėl Komisija ir toliau užtikrins, kad jos humanitarinių operacijų biurų tinklo⁶⁴, taip pat ES delegacijų praktine patirtimi galėtų naudotis valstybės narės. Be kita ko, bus nuosekliau siūloma galimybė dalį finansavimo, skiriamo konkrečių krizių atveju atliekant tiesiogines įmokas į ES biudžeto priemones, taikyti kaip **išorės asignuotąsias pajamas**.

⁶³ 2020 m. gruodžio mėn. „Eurobarometro“ duomenimis, 91 proc. apklaustų ES piliečių teigia, kad svarbu arba labai svarbu, jog ES finansuotų humanitarinės pagalbos veiklą

(<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2265>).

⁶⁴ Komisijos humanitarinių operacijų biurų („ECHOField“) tinklą sudaro 49 biurai 41 šalyje, juose dirba apie 450 ekspertų, teikiančių techninę paramą ir stebėtojų, kaip teikiama ES humanitarinė pagalba.

Išteklų sutelkimas taip pat gali padėti kuo labiau padidinti ES ir valstybių narių intervencinių veikslių poveikį, kartu valstybėms narėms suteikiant galimybę išplėsti humanitarinės pagalbos aprėptį. Tokios pastangos, žinoma, bus papildomos ir jos neturėtų konkuruoti su nustatytais sutelktinio finansavimo mechanizmais.

Veiklos lygmeniu Komisija dalyosis savo praktine patirtimi ir ištekliais tiek humanitarinės pagalbos, tiek civilinės saugos srityje, įskaitant jos humanitarinių operacijų ekspertų tinklą ir Sąjungos civilinės saugos žinių tinklą⁶⁵. Kartu ES toliau rengs politiką ir gaires atitinkamose humanitarinės pagalbos srityse, remdamasi savo teminės politikos poveikiu tokiose srityse kaip apsauga, lytis, negalia, maistas, mityba, sveikata, įskaitant psichikos sveikatą ir psichosocialinę paramą, prieglobstis, vanduo, sanitarija ir higiena, švietimas ekstremaliosiose situacijose, aplinka ir pagalbos teikimo metodai (pavyzdžiui, parama grynaisiais pinigais).

Aktyviai prisidedama prie dialogo humanitariniais klausimais daugiašaliu lygmeniu, Komisija 2021 m. surengs **Europos humanitarinį forumą**, kad paskatintų **tvaresnes diskusijas ir dialogą, taip pat ir šiame komunikate iškeltais humanitarinės politikos klausimais**, vadovaujantis Europos komandos dvasia. Jame dalyvaus pagrindiniai suinteresuotieji subjektai iš valstybių narių, ES institucijų, įskaitant Europos Parlamentą, ir humanitarinės veiklos subjektai.

Be to, Komisija toliau sieks didinti **ES humanitarinės pagalbos matomumą**. Komisija atnaujins su matomumu susijusių įsipareigojimų gaires ir stebėseną, humanitarinės pagalbos partneriams suteikdama galimybę daugiau investuoti į informuotumo apie ES humanitarinę pagalbą didinimą. Komisijos komunikacijos veiksmais bus remiami bendrieji skaidrumo, atskaitomybės ir dialogo su piliečiais principai.

ES humanitarinio įsipareigojimo stiprinimas daugiašaliu lygmeniu

Sudėtingoje geopolitinėje aplinkoje ES yra įsipareigojusi remti svarbiausią JT koordinavimo vaidmenį reaguojant į humanitarines krizes ir kuriant bei palaikant tarptautines normines ir teisine sistemas. Siekiant veiksmingai remti JT, labai svarbu, kad ES ir jos valstybės narės siektų **sistemiškai stiprinti pozicijas** tarptautiniuose ir daugiašaliuose forumuose, įskaitant JT centrus Niujorke, Ženevoje ir Romoje. ES ir toliau aktyviai dalyvaus tarptautiniame dialoge humanitariniais klausimais, be kita ko, JT Generalinėje Asamblėjoje ir JT Ekonomikos ir socialinių reikalų taryboje. ES **toliau stiprins savo dalyvavimą JT agentūrų, fondų ir programų valdymo įstaigų veikloje**⁶⁶.

Tikslas – stiprinti ES dalyvavimą ir lyderystę humanitarinės pagalbos srityje, kad jos poveikis būtų kuo didesnis.

Pagrindiniai veiksmai:

⁶⁵ https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/knowledge-network_en

⁶⁶ Bendras komunikatas dėl didesnio ES įnašo į taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą (https://eeas.europa.eu/sites/default/files/en_strategy_on_strengthening_the_eus_contribution_to_rules-based_multilateralism.pdf).

- *skatinti ES ir jos valstybes nares rengti bendrus pranešimus apie pagrindines humanitarines krizes, taip pat skatinti ES ir valstybes nares prisiimti konsoliduotus įsipareigojimus rengti tarptautinius humanitarinius lėšų rinkimo renginius (kartu su atitinkamais nacionaliniais renginiais) taikant Europos komandos metodą; siekti sustiprinti ES ir valstybių narių pozicijas atitinkamuose tarptautiniuose ir daugiašaliuose forumuose;*
- *ES valstybėms narėms suteikti galimybę naudoti išorės asignuotąsias pajamas, kad jos galėtų pasinaudoti ES humanitarinių operacijų infrastruktūra ir praktine patirtimi;*
- *2021 m. surengti Europos humanitarinį forumą, kad būtų skatinamas dialogas humanitarinės politikos klausimais;*
- *skatinti tolesnį dialogą su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais dėl pagrindinių šiame komunikate nurodytų siūlomų veiksmų įgyvendinimo ir jame dalyvauti.*

5. Išvados

Humanitarinė pagalba yra konkreti ES solidarumo išraiška, itin svarbi ir labai reikalinga vertybė šiais sudėtingais laikais. Atsižvelgdama į didėjančius humanitarinius poreikius bei ribotus išteklius ir laikydamasi savo pamatinių principų ir vertybių, ES privalo ir toliau rodyti pavyzdį šioje srityje. Šiame komunikate išdėstyta plataus užmojo darbotvarkė gali būti įgyvendinta tik glaudžiai bendradarbiaujant su ES valstybėmis narėmis ir ES humanitarinės pagalbos partneriais. Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą prisidėti prie šiame komunikate siūlomų veiksmų rėmimo ir jų įgyvendinimo.

Priedėlis. Pagrindinių veiksmų apžvalga

ES pagrindiniai veiksmai

Tikslas – skatinti lanksčias ir veiksmingas humanitarines operacijas ir finansavimo mechanizmus.

- išplėsti daugiamečius lanksčius finansavimo susitarimus su humanitarinės pagalbos partneriais, susiejant juos su vystymosi priemonėmis, kai galima numatyti galimybę taikyti sąsajos metodą, ir supaprastinti (suderinti) ataskaitų teikimo reikalavimus pagal susitarimą „Grand Bargain“, kartu užtikrinant, kad agentūros suderintų poreikių vertinimus ir kad būtų stiprinama su ES parama susijusi atskaitomybė, jos efektyvumas ir matomumas;
- didinti ES paramą vietos pagalbos teikėjams, be kita ko, plačiau naudojant šalyje sutelktas lėšas ir kitus finansavimo mechanizmus, pagal kuriuos pirmenybė teikiama vietos subjektams;
- parengti gaires, kaip skatinti lygiavertės partnerystės su vietos pagalbos teikėjais susitarimus;
- skatinti humanitarinės pagalbos partnerius toliau naudoti skaitmenines priemones, be kita ko, bendrai kuriant palankią aplinką;
- parengti specialias gaires dėl platesnio skaitmeninių pinigų naudojimo ir pagalbos gavėjams užtikrinti galimybę naudotis skaitmeniniais sprendimais persvarstant ES teminę grynųjų pinigų pervedimų politiką;
- remti, didinti ir skatinti investicijas į patvirtintus, ekonomiškus, technologijomis grindžiamus humanitarinės pagalbos sprendimus, taip pat remiantis 2020 m. Europos inovacijų tarybos apdovanojimų pavyzdžiu.

Tikslas – užtikrinti, kad ES humanitarinė pagalba būtų greitai ir efektyviai teikiama tiems, kuriems jos reikia.

- sukurti Europos humanitarinio reagavimo pajėgumus, siekiant prireikus užpildyti spragas, kad ES valstybės narės ir humanitarinės pagalbos partneriai, derindami veiksmus su Sąjungos civilinės saugos mechanizmu ir jį papildydami, galėtų greitai suteikti humanitarinę pagalbą.

Tikslas – klimato kaitos poveikio ir aplinkos veiksnius toliau integruoti į humanitarinės pagalbos politiką bei praktiką ir stiprinti koordinavimą su vystymosi, saugumo ir klimato (aplinkos) srities subjektais, kad būtų padidintas pažeidžiamų bendruomenių atsparumas.

- parengti gaires ir mokymus ES humanitarinės pagalbos partneriams dėl humanitarinės pagalbos žalinimo, siekiant sumažinti humanitarinės pagalbos poveikį klimatui ir aplinkai;
- stebėti su klimatu susijusias išlaidas pagal ES humanitarinės pagalbos reglamentą.

Tikslas – užtikrinti, kad humanitarinės pagalbos, vystymosi, taikos kūrimo ir kita politika būtų įgyvendinama kartu, siekiant geriau susieti skubią pagalbą ir ilgalaikius sprendimus, kad būtų sumažinti poreikiai ir pašalintos pagrindinės konfliktų ir krizių priežastys.

- atlikti bendrą sisteminę ES krizių rizikos, poreikių, pažeidžiamumo ir struktūrinių veiksnių analizę, taip pat prireikus bendrą ES politikos programavimą ir planavimą, atsižvelgiant į humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą;
- užtikrinti veiksmingas įvairių humanitarinių, vystymosi ir taikos kūrimo veiksmų sąsajas ir naudoti esamas priemones, pavyzdžiui, politikos dialogą, siekiant stiprinti nacionalinius ir vietos pajėgumus, įskaitant nevalstybinių institucijų pajėgumus, teikti pagrindines paslaugas ir remti atsparumo didinimą;
- didinti paramą grynaisiais pinigais grindžiamoms, sukrėtimams atsparioms minimalios socialinės apsaugos sistemoms;
- skatinti veiksmingą humanitarinį civilinį ir karinį koordinavimą visose susijusiose srityse, kaip pagrindą humanitarinei erdvei apsaugoti, vengti dubliavimosi, kuo labiau sumažinti nenuoseklumą ir kuo labiau padidinti galimą sąveiką su saugumo ir gynybos subjektais;
- stiprinti sąveiką su pastangomis ES tarpininkavimo kuriant taiką ir konfliktų prevencijos srityse, visapusiškai laikantis humanitarinių principų, kad būtų didinamos pastangos sumažinti kančias;
- įtraukti švietimą į humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodo prioritetines sritis, siekiant padėti sumažinti pasaulinius skirtumus švietimo srityje, kartu su tokiais sektoriais kaip sveikatos priežiūros, aprūpinimo maistu saugumo, pasirengimo nelaimėms ir atsparumo klimato kaitai.

Tikslas – gerokai padidinti humanitarinių operacijų išteklių bazę.

- pradėti bandomąją derinimo iniciatyvą pasinaudojant ES humanitarinės pagalbos biudžetu, kad 2021 m. būtų galima panaudoti papildomą privačiojo sektoriaus finansavimą humanitarinių krizių aplinkybėmis.

Tikslas – užtikrinti, kad tarptautinės humanitarinės teisės (THT) laikymasis būtų esminis ES išorės veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti civilius gyventojus, remti aiškiais principais pagrįstas humanitarines operacijas ir apsaugoti humanitarinę pagalbą ir sveikatos priežiūrą teikiančius darbuotojus, elementas.

- sukurti ES lygmens THT koordinavimo mechanizmą, siekiant užtikrinti geresnę THT pažeidimų stebėseną pasaulyje, palengvinti atitinkamų ES subjektų veiklos koordinavimą ir remti stipresnę ES humanitarinę diplomatiją;
- toliau stiprinti THT laikymosi sistemą, įskaitant kaip ES išorės priemonių dalį, be kita ko, taikant išsamaus patikrinimo principą ir prireikus per politinį dialogą ir dialogą saugumo bei žmogaus teisių klausimais, taip pat sudarant prekybos susitarimus su šalimis partnerėmis;
- toliau skatinti visų su humanitarine pagalba susijusių šalių (pagalbos teikėjų, reguliavimo institucijų, NVO ir bankų) dialogą, siekiant palengvinti humanitarinės pagalbos teikimą visiems tiems, kuriems jos reikia.

Tikslas – stiprinti ES dalyvavimą ir lyderystę humanitarinės pagalbos srityje, kad jos poveikis būtų kuo didesnis.

- 2021 m. surengti Europos humanitarinį forumą, kad būtų skatinamas dialogas humanitarinės politikos klausimais;
- skatinti tolesnį dialogą su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais dėl pagrindinių šiame komunikate nurodytų siūlomų veiksmų įgyvendinimo ir jame dalyvauti.

Pagrindiniai ES ir valstybių nariu veiksmai

***Tikslas** – klimato kaitos poveikio ir aplinkos veiksnius toliau integruoti į humanitarinės pagalbos politiką bei praktiką ir stiprinti koordinavimą su vystymosi, saugumo ir klimato (aplinkos) srities subjektais, kad būtų padidintas pažeidžiamų bendruomenių atsparumas.*

- gerokai padidinti klimato kaitai skirtų lėšų, susijusių su atsparumo ir prisitaikymo didinimu šalyse ir regionuose, kuriuose nelaimių tikimybė didžiausia, dalį pagal naująją ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir taikant humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą;
- stiprinti pažeidžiamų gyventojų atsparumą klimato kaitai ir aplinkos pokyčiams, taikant humanitarinio, vystymosi ir taikos aspektų sąsajos metodą, ir užtikrinti, kad ES humanitarinės pagalbos partneriai, glaudžiai bendradarbiaudami su vystymosi ir klimato srities subjektais, skleistų ir įgyvendintų naujas pasirengimo nelaimėms gaires;
- toliau plėtoti ir taikyti rizika grindžiamus metodus, įskaitant rizikos finansus, ir didinti numatomus veiksmus įvairiomis humanitarinių krizių aplinkybėmis ir įvairiuose regionuose;

***Tikslas** – užtikrinti, kad humanitarinės pagalbos, vystymosi, taikos kūrimo ir kita politika būtų įgyvendinama kartu, siekiant geriau susieti skubią pagalbą ir ilgalaikius sprendimus, kad būtų sumažinti poreikiai ir pašalintos pagrindinės konfliktų ir krizių priežastys.*

- stiprinti koordinavimo mechanizmus vietos lygmeniu vykdant ES humanitarinius, vystymosi ir taikos kūrimo veiksmus, kad, padedant ES delegacijoms ir ECHO operacijų biurams, būtų užtikrinti bendri ir nuoseklūs rezultatai; šiame kontekste glaudžiai bendradarbiauti su ES valstybėmis narėmis taikant Europos komandos metodą;
- remtis ES politiniu bei diplomatinio įsipareigojimu ir naudotis visomis turimomis priemonėmis krizių prevencijos, konfliktų sprendimo ir taikos kūrimo tikslais, kartu aktyviau remti humanitarines operacijas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos taikyti humanitarinius principus, užtikrinti civilių gyventojų apsaugą ir tarptautinę humanitarinę teisę ir jų laikytis;

***Tikslas** – gerokai padidinti humanitarinių operacijų išteklių bazę.*

- prisimenant ES įsipareigojimą 0,7 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų skirti kaip oficialią paramą vystymuisi, bendradarbiauti su valstybėmis narėmis užtikrinant tvirtesnius humanitarinės finansinės pagalbos teikimo srityje priištus įsipareigojimus, kurie atitiktų per pastaruosius metus smarkiai padidėjusius humanitarinius poreikius ir reikalavimus;
- stiprinti ES bendradarbiavimą su įprastomis ir naujomis pagalbą teikiančiomis šalimis, kad būtų atsižvelgiama į bendrą atsakomybę remti humanitarinį reagavimą ir tokią atsakomybę nuosekliau įtraukti į ES politinį dialogą su atitinkamomis ES nepriklausančiomis šalimis; stiprinti arba sudaryti sąjungas pasauliniu lygmeniu su panašiomis nuostatomis besivadovaujančiomis šalimis, siekiant skatinti įgyvendinti pasaulinę humanitarinę darbotvarkę;

Tikslas – užtikrinti, kad tarptautinės humanitarinės teisės (THT) laikymasis būtų esminis ES išorės veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti civilius gyventojus, remti aiškiais principais pagrįstas humanitarines operacijas ir apsaugoti humanitarinę pagalbą ir sveikatos priežiūrą teikiančius darbuotojus, elementas.

- apsvarstyti galimybę, kai tinkama, ES sankcijų režimus taikyti už rimtus THT pažeidimus, kartu užtikrinant, kad būtų išvengta bet kokio galimo neigiamo poveikio humanitarinei veiklai;
- toliau užtikrinti, kad THT būtų visapusiškai atspindėta ES sankcijų politikoje, be kita ko, ES sankcijų režimuose nuosekliai numatant išimtis dėl humanitarinių priežasčių; sukurti veiksmingą sistemą, pagal kurią humanitarinėms organizacijoms, gaunančioms ES finansavimą, būtų taikomos tokios išimtys; teikti tolesnę praktinę paramą humanitarinėms organizacijoms, atsižvelgiant į jų teises ir atsakomybę pagal skirtingus ES sankcijų režimus;

Tikslas – stiprinti ES dalyvavimą ir lyderystę humanitarinės pagalbos srityje, kad jos poveikis būtų kuo didesnis.

- skatinti ES ir jos valstybes nares rengti bendrus pranešimus apie pagrindines humanitarines krizes, taip pat skatinti ES ir valstybes nares priištinti konsoliduotus įsipareigojimus rengti tarptautinius humanitarinius lėšų rinkimo renginius (kartu su atitinkamais nacionaliniais renginiais) taikant Europos komandos metodą; siekti sustiprinti ES ir valstybių narių pozicijas atitinkamuose tarptautiniuose ir daugiašaliuose forumuose;
- ES valstybėms narėms suteikti galimybę naudoti išorės asignuotąsias pajamas, kad jos galėtų pasinaudoti ES humanitarinių operacijų infrastruktūra ir praktine patirtimi;